

با نگاه به ظرفیت‌های استان کرمان؛

آسیب‌شناسی توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی

حمید عزت آبادی‌پور

ظرفیت‌ها داشته باشد، به گونه‌ای که سالانه ده‌ها هزار میلیارد ریال منابع مالی حاصل از فروش و صادرات محصولات کشاورزی و سایر درآمدهای ایجاد شده درون استان، به جای سرمایه‌گذاری در بخش‌های مولد اقتصادی و توسعه زیرساختها، جذب بانکها و موسسات مالی و اعتباری شده است. به استناد تراز مثبت منابع و مصارف بانک‌های استان، تنها بخش ناچیزی از این منابع از طریق پرداخت تسهیلات در بنگاه‌های اقتصادی مصرف می‌گردد در حالیکه براساس مبنای اقتصادی، منابع مالی مذکور توان ایجاد ظرفیت‌های اقتصادی چند برابری را دارا هستند. به عبارت دیگر، بانک‌ها این امکان را دارند که بیش از منابعی که در اختیار دارند، تسهیلات در اختیار بخش تولید قرار دهند که نه تنها این اتفاق نمی‌افتد بلکه مصارف بانکها (منظور تسهیلات است) کمتر از میزان منابع در اختیارشان است. بررسی عملکرد اقتصادی برخی استانهای کشور که بعضاً محروم از این منابع عظیم طبیعی و مالی نیز هستند و مشاهده توفیقات آنها در زمینه تشکیل هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری و جهت‌دهی مناسب منابع مالی مردم در فعالیتهای اقتصادی سودآور و عام‌المنفعه، اثبات‌کننده کم‌توجهی نخبگان اقتصادی به هم‌افزایی امکانات در جهت استفاده صحیح، بهینه و اصولی از پتانسیل‌های بالقوه این استان می‌باشد. همه ساله بالغ بر ده‌ها هزار میلیارد ریال منابع مالی حاصل از فروش محصولات کشاورزی استان از طریق خرید املاک خارج از استان و سپرده‌گذاری در بانک‌ها و موسسات مالی از چرخه اقتصادی درون استان خارج می‌شود. در صورتیکه با برنامه‌ریزی صحیح و تجمیع منابع مذکور و هم‌افزایی این منابع از طریق امکانات بازار پول و سرمایه، ایجاد پروژه‌های سودآور و عام‌المنفعه برای بخش خصوصی امکان‌پذیر می‌گردد. از منظر دیگر عدم وجود بنگاه‌های بزرگ خصوصی در رقابت با شرکت‌های دولتی و شبه‌دولتی، بهره‌مند نشدن بخش خصوصی واقعی در استفاده از ظرفیتهای طبیعی استان از قبیل بهره‌برداری از معادن و ایجاد کارخانجات فرآوری مواد معدنی و ده‌ها مزیت دیگر استان را موجب شده است، به گونه‌ای که همواره بخش خصوصی درگیر فعالیت‌های خرد و کوچک اقتصادی بوده و پروژه‌های بزرگ اقتصادی که با محوریت بخش خصوصی و براساس استانداردهای بین‌المللی قابل طرح باشند، کمتر یافت می‌شود.

نگته آخر

از آنجا که تأمل در اقتصاد مقاومتی، نگاه هر خردمند سیاسی و اقتصادی را به سمت استفاده از امکانات و توانمندی‌های داخلی معطوف می‌دارد و با توجه به ظرفیتهای بالقوه شهرستان‌های مختلف استان، به نظر می‌رسد تنها راه بهره‌مندی بخش خصوصی از امکانات مذکور و مشارکت عموم مردم در توسعه اقتصادی استان، پیش‌قدم شدن نخبگان اقتصادی در ایجاد هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری سهامی عام تحت نظارت سازمان بورس، در مناطق مختلف جغرافیایی و تجمیع منابع عظیم مالی مردم و استفاده از مشاوران توانمند در جهت طراحی پروژه‌های سودآور و عام‌المنفعه است.

* رییس کمیسیون امور زیربنایی و سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی کرمان

استان کرمان به عنوان یکی از وسیع‌ترین استان‌های کشور، مزیت‌های فراوان اقتصادی و طبیعی را در خود جای داده است که ابتدا به گوشه‌ای از این ظرفیتهای اشاره می‌شود: در زمینه کشاورزی شهرستان‌های استان کرمان با دربرگرفتن زمین‌های حاصلخیز و شرایط آب و هوایی مناسب، از مطلوبیت کافی به لحاظ تولید محصولات کشاورزی برخوردار می‌باشند به گونه‌ای که استان در تولید و صادرات محصولات باغی از قبیل پسته، خرما، مرکبات، محصولات جالیزی و گلخانه‌ای در سطح کشور صاحب رتبه می‌باشد و متأسفانه این محصولات عمدتاً به صورت خام و بدون هدف‌گذاری مشخص صادراتی، به فروش می‌رسند. در زمینه معدنی، رتبه نخست ذخایر سنگ آهن و مس کشور متعلق به استان کرمان می‌باشند گواه این گفته‌ها یافته در فعالیت شرکت‌های بزرگ دولتی و غیربومی در بهره‌برداری و فرآوری مواد معدنی می‌باشد. البته متأسفانه بخش خصوصی واقعی که امکان سرمایه‌گذاری و انجام مراحل معدنکاری، فرآوری و تکمیل چرخه‌های تولید این محصولات را دارا باشد کمتر یافت می‌شود، به گونه‌ای که شرکت‌های دولتی، شبه‌دولتی و غیربومی در استفاده از این امکانات پیش‌تاز می‌باشند. در زمینه انرژی براساس مطالعات انجام شده، بخش وسیعی از پهنه جغرافیایی استان، درون دوزنقه طلایی کشور به عنوان مناسب‌ترین محل، برای احداث نیروگاه‌های خورشیدی قرار گرفته است و متأسفانه در استفاده از این امکان طبیعی، بخش خصوصی استان، هیچگونه برنامه مشخص و هدفمندی را پیگیری نمی‌نماید. در زمینه حمل و نقل، بررسی میزان تولید محصولات کشاورزی و معدنی استان و مطالعه طرح‌های توسعه مورد نظر معادن، اثبات‌کننده نیاز شدید استان به توسعه حمل و نقل در بخش‌های مختلف جاده‌ای، ریلی و هوایی است اما متأسفانه در این بخش، شرکت‌های منسجم و توانمند بخش خصوصی کمتر یافت می‌شود. در زمینه خدمات فنی و مهندسی، علیرغم وجود شرکت‌های خوش‌نام در بخش خدمات فنی مهندسی استان، مجموعه‌های توانمند که امکان رقابت با سایر شرکت‌های کشوری در پروژه‌های عمرانی استان را دارا باشند کمتر وجود دارد و تحقق این مهم، نیازمند برنامه‌ریزی و مشارکت فعالان این حوزه می‌باشد. ظرفیت بالقوه گردشگری استان کرمان و استفاده از کویر به عنوان یکی از جاذبه‌های مهم گردشگری و همچنین تنوع آب و هوایی شهرهای مختلف استان، می‌تواند یکی از مهمترین منابع درآمدی قلمداد شود و متأسفانه در این خصوص نیز برنامه منسجم و هدفمندی از طرف بخش خصوصی پیگیری نشده است.

آسیب‌شناسی وضعیت موجود

علیرغم وجود ظرفیتهای فراوان در این استان که به گوشه‌ای از آنها اشاره شد، متأسفانه به دلیل عدم برنامه‌ریزی مناسب، بخش خصوصی امکان این را پیدا نکرده که بهره‌برداری مناسبی از این

در سطح استان و کشور مشاهده می‌شود.

جدول ۴- منبع: محاسبات گزارش، سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی ایران، مرکز آمار ایران، سایت بانک جهانی و آکتاندا، ۲۰۱۴

استان	تولید ناخالص داخلی، GDP (میلیون دلار)	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، FDI (میلیون دلار)	FDI/GDP (درصد)
کرمان	۱۴۴۳۹	۸۹۲۶۱	۸۱/۱
	۳۹/۳	۴۴/۱۲	۴/۴۱۱

همچنان که ملاحظه می‌شود بیش از ۱۲ درصد کل سرمایه‌گذاری خارجی کشور در استان

کرمان انجام شده و از این جهت در جایگاه مطلوبی قرار دارد که خود گواه پتانسیل بسیار بالای استان در جذب سرمایه است، اما نباید فراموش کرد که به طور کلی حجم سرمایه‌گذاری خارجی در ایران و بالطبع در کرمان بسیار پایین بوده و نیازمند توجه بیشتر است. استان کرمان در زمینه‌های گوناگون از جمله گردشگری، کشاورزی، آب، سلامت، انرژی (نیروگاه‌های فسیلی و تجدیدپذیر به خصوص خورشیدی)، معدن و صنعت (اتومبیل و هوانوردی) دارای قابلیت‌های فراوان جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی است که با برنامه‌ریزی بهتر می‌توان از آن بهره‌برد. در پایان موارد زیر در جهت افزایش حجم سرمایه‌گذاری خارجی (و داخلی) در استان پیشنهاد می‌گردد که البته به غیر از موارد کلی اشاره شده در ابتدای گزارش می‌باشند:

- شناسایی و معرفی هر چه بهتر فرصت‌های سرمایه‌گذاری استان در بخش‌های مختلف
- شناسایی و طبقه‌بندی منابع انسانی موجود استان و برنامه‌ریزی برای تأمین کمبودها
- بهبود شرایط اخذ زمین و مجوزهای لازم برای راه‌اندازی کسب‌وکار که در حال حاضر روند بسیار طولانی و پیچیده‌ای دارد که البته در حالت مطلوب به تشکیل واقعی پنجره واحد سرمایه‌گذاری منجر خواهد شد (اخذ مجوزها در کوتاهترین زمان از طریق پنجره واحد).

* کارشناسی ارشد مهندسی هوافضا